

יחסי המחשבה

צריך שיכוון בלבו פירוש המילים שימוציא בשפתיו ויחשוב כאלו שיכנה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתישאר מחשבתו ומונתו זכה בתפלתו. ויחשוב כאילו היה מדבר לפני מלך בשד ודם, היה מסדר את דבריו ומכוון בהם יפה לבל יכשל, קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חוקר כל המחשבות.

שזלזו ערוך, סימן צ"ח סעיף א'.

פרשת נח
חודש מרהשוון תשפ"ה

לעילוי נשמת
ה"ר אלטר אהרן יצחק
ב"ר יוסף הרשקוביץ זצ"ל
נלב"ע י"ז טבת תשע"ז

Shch3910@gmail.com

גליון 41

ביום בהיר אחד אני מקבל שיחת טלפון מיהודי שגר בחו"ל. "אתה לא מכיר אותי", פותח היהודי החוצניק, ואומר, "אבל אני חייב לך הכרת הטוב גדולה! בזכותך לא דיברתי במשך 7 שנים בשעת התפילה! ובזכות זה גם זכיתי לסייעתא דשמיא גדולה".

"איך בזכותי?" אני שואל, "האם שמעת אי פעם דרשה שלי?"
"לא שמעת אותך", משיב האיש, "אבל קראתי עלון, שיצא לאור לאחר שדיברת בעניין זהירות מדיבור בבית הכנסת. ראיתי את העלון הזה בבית הכנסת, לפני התקיעות, והוא עשה עלי רושם גדול"

"מה היה כתוב שם, שכל כך עורר אותך?"

לא לנתק את המחשבה!

הרב אברהם יפה שלזינגר שליט"א

תפילה בעיקרה היא עבודה שבלב כמו שדרשו חז"ל (תענית ב, א) איזוהי עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה. הדיבורים צריכים להיות מקבילים למחשבות, וכאשר חלילה המחשבה מנותקת מדיבורי התפילה יש בזה כעין פיגול בעבודת השם.

בריאית שמים וארץ גם היא היתה במחשבה ובדיבור, כאשר המחשבה היתה מתאימה לגמרי עם הדיבורים, אוי לו היה לעולם אילו הכתוב (תהלים לג, ו) "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם" - לא היה מקביל למה שעלה במחשבה.

יש לומר שכשם שסמיכת גאולה לתפילה כדבעי מצילה מהיזק (כבברכות ט, ב), כך הוא להיפך. שכאשר אין סומכים גאולה לתפילה כמו שצריך. עלול דבר זה להוביל לידי היזק.

עלינו ללמוד מכאן ולהתחזק אודות חיובינו בכל זמן ובפרט בזמן התפילה. ראשית לכל עלינו להכין את עצמנו ולטעת עמוק בלבבנו את התחושה שאנו עומדים לפני המלך, בל נהיה כאותו שוטה עז פנים הדופק על דלת המלך ומשהמלך פותח לו את הדלת הוא כבר הפליג לו לדרכו.

כל אחד ואחד מבין כלפי מה הדברים אמורים. לא יתכן שאדם יצא תוך כדי התפילה או יעמוד בתוך בית הכנסת לשוחח עם חברו, הקב"ה עומד וממתין לאהובו שדפק בדלת ומשהוא פותח את הדלת הוא מוצא אותו מפליג לדרכו, משוחח על ענינים חשובים יותר ופחות באמצעה של בקשה, היש לך חוצפה גדולה מזו, בל יתפלא אותו חצוף אם לכשישוב לתפילתו יגלה הוא לצערו שהקב"ה אף הוא הפליג לדרכו. אך גם מי שמצליח לדחות את כל עיסוקיו לצד ולהתרכז בעניני התפילה, צריך לדעת לא להכניס אש זרה לתוך ההיכל. כל אחד ואחד לפי דרגתו והבנתו צריך לדעת את פירוש המילים וביאורי עניני התפילה עד כמה שידו משגת.

"היה כתוב כך", אומר האיש שמעבר לים: "הזוהר הקדוש כותב [תיקוני זוהר, תיקון י"ח דף לג עמוד ב'] ששלושה ספרים נפתחים בראש השנה. ספרן של צדיקים, ספרן של בינוניים וספרן של רשעים. שואל רשב"י: מי המה האנשים הנכתבים בספר רשעים? והוא עונה: אותן המבזין כבוד השכינה ומדברים בשעת התפילה. רק תפילותיהן של צדיקים נכנסות להיכל, תפילותיהן של הבינוניים נשארות מחוץ להיכל, ואלו שמדברים בשעת התפילה נכתבים בספרן של רשעים, רחמנא ליצלן". המשיך אותו יהודי, וסיפר: "בשעה שקראתי קטע זה, החילותי לבכות. חשבתי עלי ועל אשתי וילדי, שאנו שייכים לקטגוריה של ספר רשעים, ה' ישמור! אנחנו מתאמצים לעסוק בתורה ובמצוות כל השנה, ונדמה שאם איננו צדיקים, לפחות בינוניים אנחנו... ופתאום מתברר שבגלל שיחה בטלה בשעת התפילה אנחנו עלולים לאבד את הכל! אנחנו עלולים להיכתב בספרם של רשעים גמורים! מיד קיבלתי על עצמי בבכיות שלא לדבר בשעת התפילה, ומאז ועד היום, שבע שנים, שאיני מדבר.

"כעת, ברצוני לספר לך גם על סיפור מופלא שאירע עימי, ואני תולה אותו בזכות הזאת שלי, שהיא גם זכות שלך... וזה דבר הסיפור: "בחול המועד נסעתי עם בני משפחתי. לפתע התרחשה תאונה והרכב שלי פגע במכוניתו של גוי אחד ומחץ את הרכב שלו כליל. בחסדי שמים הצליח הגוי להיחלץ מהרכב ההרוס כמעט ללא פגע. כל בני משפחתי יצאו מהתאונה הקשה בשלום, לא אירע לאיש דבר. זו היתה סייעתא דשמיא אדירה.

"לאחר ששבו אלינו עשתונותינו, הצעתי לגוי שאתן לו את סכום הכסף הדרוש לקניית רכב חדש, ועוד אוסיף אלפיים דולר, ונסגור כך את העניין בינינו מבלי לערב את המשטרה בסיפור. הגוי לא מיהר

אמר הקב"ה: "תראו שעוצר מגפה הוא, והחטא הוא הממית". זה היה הסוד שגילה מלאך המוות למשה רבנו - שקטורת עוצרת את מלאך המוות. בקטורת טמונים כוחות מאוד מיוחדים: מצד אחד היא עוצרת מגיפה, אך דוקא לרוב חשיבותה, אם משתמשים בה שלא כהוגן - מיתה תלויה בה! כנראה שזהו כלי עצום - כלי מלחמה נגד היצר הרע שנלחמים אתו ממש פנים אל פנים, וכשנלחמים פנים אל פנים ישנה סכנה עצומה, כי אם מתרשלים במלחמה הוא עלול לפגוע במי שנלחם בו. דומה הדבר לאדם הנכנס לתוך לוע הארי ומבקש לעוקרו מהשורש - אם ניצח ניצח, אבל אם לא... וכך, אם אינך משתמש בקטורת בצורה הנכונה, עלול אתה להיפגע ממנה - וכפי שהיה עם המאטים וחמשים איש של עדת קורח שנטלו את הקטורת והיא פגעה בהם, אבל אהרן שפעל עם הקטורת כמו שצריך - עצר את מלאך המוות!

«ענין נוסף שנאמר בקטורת: "חדשים לקטורת בואו והפיסו" (יומא פ"ב מ"ד). הקטרת הקטורת היתה מעשירה, ולכן לא ניתנה לכהנים אפשרות לעשות עבודה זו פעמיים. הקטרת הקטורת פעם אחת הספיקה לכהן לכל החיים. מונחת בה נתינה די והותר. סגולה זו קיימת לעולם - אף באמירת הקטורת בזמנינו, עד שמובא ברמ"א (סוף סי' קלב): "ויש שכתבו לזוהר לומר פיטום הקטורת מתוך הכתב ולא בע"פ, משום שהאמירה במקום הקטרה וחיישינן שמא ידלג אחד מהסממנים ואמרינן שהוא חייב מיתה אם חיסר אחת מסמניה", עכ"ל.

«מביא הגאון רבי שמחה בן ציון רבינוביץ שליט"א בספרו פסקי תשובות ח"א שהמקור לאמירת פרשת הקטורת, הינה בזוהר הקדוש "כדי להעביר זוהמה מהעולם" - קודם התפילה, ולאחר התפילה - "הוי כקרבן ומבטל מוות מביתו".

«ועוד מבואר גם בכתבי האר"י שיש לומר לפני ואחרי התפילה וכן לפני מנחה, והנזהר בכך מביא בכך ברכה והצלחה במעשי ידיו וזוכה להרוחת מזונותיו ומסייעו לחזור בתשובה, וניצול מכל הפגעים והרהורים רעים, ולא יזק כל אותו היום ויש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא.

«ענין נוסף הוא קריאת פרשת הקטורת מתוך הקלף בכתב אשורית, הדברים מבוארים בכף החיים בשם החיד"א, וכן מאריך בכך הגר"מ שטרנבוך שליט"א בספרו תשובות והנהגות לבאר שאין בכך לסתור את ההלכה (שו"ע י"ד רפ"ג) שאין לכתוב מגילות ופסוקים על קלף כמו שכותבים ספר תורה.

«ענין נוסף הוא סממן שנקרא "קשט", ישנה מחלוקת איך מאייתים את המילה בשין ימנית או שמאלית, בסידור אהלי יעקב וכן בשאר הסידורים מופיע שאומרים בשין ימנית, אך בסידור האריז"ל וסידור הרש"ש מופיע שאומרים בשין שמאלית וכן כתב הב"ח, אבל הרה"ק רבי אברהם מבוטשאש זצוק"ל - האשל אברהם וכן הליקוטי

להסכים לעסקה. 'הרכב לא שלי', הוא אמר, 'אני צריך לדבר עם הבעלים ולשאול אותו האם זה בסדר מצידו'. "הוא התקשר לבעל הרכב וסיפר לו את כל אשר התרחש. בעל הרכב לא הסכים להצעה והתעקש שיזמינו משטרה כדי שיוכל לקבל פיצויים מחברת הביטוח. הגוי הזמין משטרה, ואני התחלתי להתפלל: ריבוננו של עולם, כבר שבע שנים אני לא מדבר בשעת התפילה. אני מבקש ממך בקשה - אנא, שהשוטרים לא ישמעו ולא יראו את מה שקורה כאן.

"מכונית משטרה מתקרבת לעברנו. הדופק שלי נעשה מהיר יותר ויותר. הי, השוטר העיף מבט קצר לכיוון שלנו, ... המשיך לנסוע! הגוי מתעצבן. הוא מתקשר שוב למשטרה ודורש שישלחו ניידת. שוב אני מתפלל ומבקש מהקב"ה שהשוטרים לא יבחינו במה שקורה כאן ולא יתערבו. ושוב, מכונית משטרה מתקרבת לעברנו, השוטר מציץ בנו, ו... מסתלק!

"שלוש פעמים התרחש התהליך הזה - הגוי מזמין ניידת, אני מתפלל, וגם מזכיר את הזהירות מדיבור בתפילה, הניידת מגיעה סמוך אלינו, ובגלל סיבות עלומות מסתלקת. הגוי ראה שאין לו ברירה והחליט שנסתדר בינינו.

"תוך כדי דיבור אנחנו רואים ניידת משטרה מתקרבת. אני שוב מתפלל. הפעם נראה שהכוונות של השוטרים רציניות. הם מתקדמים לעברנו. ופתאום אנחנו שומעים במכשיר הקשר שלהם הודעה דחופה, שאירעה תאונה מחרידה ברחוב הסמוך ושני אנשים נהרגו בה. השוטרים שוכחים אותנו לחלוטין ויוצאים במהירות לכיוון האירוע. "סבלנותו של הגוי כבר פקעה לחלוטין. האמת היא שגם אני לא יכולתי להבין את האירועים הללו ע"פ דרך הטבע. הבן-אדם התקשר למוקד המשטרה שוב ושוב, הסביר, התחנן, צעק ונוף, אבל כל המילים שלו כאילו התאדו... לא היתה להן שום השפעה. אני שמרתי על מילותי, שלא תצאנה מפי בבית הכנסת, וכמין מידה כנגד מידה היתה לי שמירה מופלאה ממילותיו של אותו גוי!

ארבע אמות של הלכה

פרשת הקטורת | חלק א

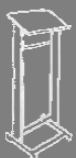
הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל: בכמה מקומות בחז"ל מוצאים אנו שקטורת היא קרבן מיוחד מאוד. מובא במדרש שמשה רבינו ע"ה אמר למאטים וחמשים איש של עדת קורח שהאות במי בחר ה' תהיה ע"י הקטורת "הרי לכם תשמיש החביב מן הכל, היא הקטורת חביבה מן כל הקרבנות, וסם המוות נתון לתוכו וכו' והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש" (במדב"ר פ"ח, ח).

וכן כתוב בגמ' "תנא רב חנניה: מנין לקטורת שמכפרת? שנאמר (במדבר יז, יב) ויתן את הקטורת ויכפר על העם" (זבחים פח ע"ב). ומבואר בגמ' שהקטורת מכפרת על עוון לשון הרע, ומצילה מיצר הרע ועבודת כוכבים (יומא מד ע"א).

וברש"י (במדבר יז, יג) מובא מחז"ל עה"פ "ויעמוד בין המתים" "דבר אחר, למה בקטורת? לפי שהיו ישראל מליזין ומרננים אחר הקטורת לומר סם המוות הוא - על ידו מתו נדב ואביהוא, על ידו נשרפו חמשים ומאטים איש,

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה

- אבינתן בן דיצה תרצה (31), אביתר בן גליה (24), אגם בת מירב (21), אוהד בן אסתר (56), אוהד בן אסתר (50), אור בן גאולה (34), איתן אברהם בן אפרת (24), איתן בן רות (38), אלון בן עידיה (23), אליה בן סיגלית (27), אליהו בן חנה (52), אלכסנדר סשה בן ילנה לאה (29), אלקנה בן רוחמה (35), אמילי תהילה בת אמנדה (28), ארבל בת יעל (29), אריאל בן סילביה (27), גדי משה בן שרה (80), גיא בן מירב (23), גלי בן טליה (27), נעמה בת אילת (20) המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה בקרוב ממש!

הקול ולתנועות חיצוניות, כי מרגיש הוא שעומד אצל בוראו ממש ומדבר עמו בסוד שיח. "רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע" (שמואל א', א', ט').

כשאדם מתקרב אל הקב"ה בתפילה ומגיע להתפשטות הגשמיות "קרוב למעלת הנבואה", יש והוא מרגיש בחוש איך הקב"ה מאזין לתפילתו ואיך הוא משתתף עם הבורא ב"סוד שיח", עד שמרגיש אם נתקבלה תפילתו אם לאו. וזהו סוד מה שאמרו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת. אמרו לו מנין אתה יודע? אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא חי ואם לאו יודע אני שהוא מטורף (ברכות ל"ד). "אם שגורה תפילתי בפי" הרי זה כאילו מן השמים פתחו את פיו (ה' שפתי תפתח") והכניסו בו את דברי תפילתו, וע"י זה הוא יודע שנתקבלה תפילתו. יש אפוא בתפילה מטעמה של נבואה.

והם הם הדברים שאמרו חז"ל במדרש: "אמר ר' יהושע בן לוי אם הניבו שפתיו של אדם בתפילה יהא מובטח שנשמעת תפילתו, מאי טעמא (ישעי' נ"ז, י"ט): בורא ניב שפתיים - שלום לרחוק ולקרוב" (ויקרא רבא ט"ז, ט'). כשהקב"ה בורא את ניב שפתיך בתפילה הרי הוא כאילו מבשר לך בשורת שלום לרחוק ולקרוב. והוא מה שממשיך המדרש שם: "רבי יהושע בר נחמני אמר אם כיוון לבו בתפילה הוא מובטח שנשמעה תפילתו שנאמר (תהלים י"ז, י"ז) "תכין לבם תקשיב אזנך", כלומר: לא רק בניב השפתים אלא גם בכוונת הלב, כשיש הארה מן השמים לכוון כראוי בתפילה הרי עצם הארה זו מבשרת שיש כאן הקשבה מצדו יתברך. תכין לבם תקשיב אזנך, זאת אומרת שהתפילה שמתחילה בפנייתו של האדם אל הבורא הופכת תוך כדי כך להיענות של הבורא לאדם המתבטאת בהכנת לבו ובהנבת שפתיו, ומתוך כך הוא מתבשר שאכן נתקבלה תפילתו. תפילה - נבואה.

תפילה עם מעשה

הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א

"ויזכור אלוקים את נח" (בראשית ח, א), ופרש"י: זה השם מידת הדין היא, ונהפכה למידת הרחמים ע"י תפילת צדיקים, ורשעתן של רשעים הופכת מידת רחמים למידת הדין וכו'. ומקור דבריו במדרש (פר' ל"ג, ג) וז"ל: בכל מקום שנאמר אלוקים הוא מידת הדין וכו', וכתוב "וישמע אלוקים את נאקתם ויזכור אלוקים את בריתו" וגו', ויזכור אלוקים את רחל" וגו', ויזכור אלוקים את נח" מה זכירה נזכר לו, שזן ופרנס אותם כל אותם י"ב חדש בתיבה. ע"כ דברי המדרש, [ועי' באוה"ח הקד"ד"ה עוד ירצה וכו', שזכר לו את כל הטורח והעול אשר עליו מהבהמה, והחיה אשר איתו בתיבה, וחמל עליו וכו', עי"ש].

אנו רואים בדברי המדרש שכדי שיהא הנברא נזכר לטובה לפני הקב"ה, צריך הוא שיהא לו איזה מעשה טוב, שע"י יכולה מידת הדין להתהפך למידת רחמים, ולהמליץ עבור האדם. וכן גבי רחל נאמר 'זכירה', ואיתא במדרש פר' ויצא (פרק ע"ג אות ד'): "ויזכור אלוקים את רחל" מה זכירה זכר לה, שתיקתה לאחותה, שבשעה שהיו נותנים ליעקב את לאה היתה יודעת ושוקת. והדין נותן שהכניסה צרתה לביתה. ובפירושו מהרז"ו כתב וז"ל: והדין נותן, שגם מידת

מהר"ח כתבו שירא שמים אומר את שניהם, יאמר בשין מניית ואז שוב בשין שמאלית.

<< הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל בשו"ת יביע אומר הביא בשם סידור ישן - דפוס אמסטרדם שכותבים "קושט" ללא ה' הידיעה, כי רק ארבעה סממנים הראשונים הכתובים בתורה, נאמרים בה' הידיעה. ע"כ בעל הפסקי תשובות בהערות.

הקשר בין תפילה לנבואה

הגאון רבי חיים גדליה צימבליסט זצוק"ל

מצאנו בדברי רבותינו ז"ל שמשווים את התפילה לנבואה. הלא כן כתוב בשלחן ערוך אורח חיים סי' צ"ח: "וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפילתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה". כידוע התפילה נתקנה כנגד הקרבנות, והקרבתן מהו? קרבן מלשון התקרבות, ע"י הקרבן האדם מתקרב אל הקב"ה, ובה במידה האדם מתקרב אל ה' ע"י התפילה. עיקרה של התפילה היא בקשת צרכים, כי דווקא בזמן שהאדם נמצא במצוקה מחוסר צרכיו הבסיסיים והוא פונה ישירות לריבון כל העולמים בבקשת עזרה ומילוי צרכיו, דוקא אז הוא מתקרב ביותר אל הקב"ה ומרגיש את נוכחותו והשגחתו, שאין מי שיוכל לעזור לו בלתי השם לבדו.

זוהי דרגת השיא של התקרבות האדם לבוראו. והנבואה מה היא? גם היא התקרבות של הבורא לאדם. אלא שבמקום ההתקרבות שבאה מלמעלה למטה ("איתערותא דלעילא") בדמות הנבואה, באה ההתקרבות מלמטה למעלה ("איתערותא דלתתא") בדמות התפילה. יש אפוא קו משותף לנבואה ולתפילה - התקרבות האדם לבוראו. קודם התפילה תיקנו לומר את הפסוק "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך" (תהלים נ"א, י"ז). והיינו שבאמת אם יתבונן האדם במהות התפילה שהיא שפיכת שיח לפני בורא העולם אשר מלא כל הארץ כבודו, יימלא פחד ורעדה: מי הוא, השפל שבשפלים, אשר ירהיב עוז בנפשו לדבר אל השם, והוא כמתנצל אומר: ה'! לא יעמוד בי הכח לפנות אליך ולדבר אליך, אלא אתה ברוב טובך תפתח את שפתי, וכאילו הדיבור יוצא ממני וממך ביחד, מעין מה שאמרו על משה רבנו ע"ה: שכונה מדברת מתוך גרונו. אנו רואים שוב שיש בתפילה מעין נבואה שנאמר בהו "רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני" (שמואל ב' כ"ג ב').

אמרו חז"ל (ברכות כ"ד): המגביה קולו בתפילתו הרי זה מנביאי השקר. מתוך השלילה נוכל ללמוד את החיוב שמי שאינו מגביה קולו אלא מתפלל כראוי לפי גדרי התפילה הרי הוא מנביאי האמת. כאמור יש בתפילה מעין נבואה, וכשאדם מגיע לדרגת התפשטות הגשמיות ודבקות בבורא, אזי גם קולו של עצמו מפריע לו לדבקות, כי מה שהאדם מוכרח לפעמים לתנועות חיצוניות ולקול אשר יעורר את הכוונה, הוא מפני שהוא נמצא עדיין במאסר חומריותו, ועל כן זקוק הוא לפעולות חומריות להנתק מן החומר, אבל האדם הנלבב אשר התפשט מגשמיותו ומתדבק התדבקות טבעית עם בוראו אינו זקוק להגבתה

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה

עודד בן בלהה (84), עומר בן נביה (23), עומר בן שלי (22), דוד בן סילביה (34), דורון בת סימונה (31), עומר מקסים בן אורנה אסתר (23), דניאלה בת אורלי (20), זיו בן טליה (27), טל בן ניצה (39), עמרי בן ורוניקה אסתר (47), עופר בן כוכבה (54), עידן בן יעל (20), רום בן תמר (20), יאיר בן רות (46), צחי בן דבורה (50), יוסף חיים בן מרים (24), יצחק בן חנה אניטה (69), קית' שמואל בן גלאדיס (65), קרינה בת אירינה (20), ירדן בן פנינה (35)

המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה בקרוב ממש!

מ'מאסר' זה, שנאמר "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", ע"ש. ובספר הישר כתב "ויתפלל" נח אל ה' ויצעק על הדבר הזה אל ה' ויאמר, אנא ה' הושיעה לנו כי אין כח בנו לסבול הרעה הזאת וכו', עננו ה' עננו פדנו פנה אלינו וחנונו פדנו והצילנו וכו', אנא ה' וכו', הוציאה ממסגר נפשי ממאסרי אשר שמתנו בו כו' עכ"ל.

וכן עשה גם מעשה, מעשה שיש בו 'זכירה', כמו שהבאנו לעיל מדברי המדרש. "מה זכירה נזכר לו, שזן ופרנס אותם כל אותם י"ב חדש בתיבה". ואחר שפעל באלו ב' הענינים אזי: "ויזכור אלוקים את נח", ונהפכה מידת הדין למידת הרחמים.

וזה הפירוש "ויזכור אלוקים את נח", שלולא הזכירה ע"י מעשיו ותפילותיו, לא היה יכול לצאת מהתיבה. זכרונות' בתפילה.

ולכאורה יש להבין מה הכוונה במילים "ותפקדו בדבר ישועה ורחמים" שלכאורה כל ענין מעשה נח והמבול היה ביסודו קללה לעולם, ומדוע אפוא אנו משתמשים בזה לעורר רחמים ברה"י. [ועיין בספר טללי אורות (עמ' שס"ג, שע"ג) שהביא להקשות כן בשם הגר"ש קלוגר ובשם הגרי"ש נתנזון בעל השואל ומשיב.

ולפי מה שנתבאר הכל מובן, כי הקב"ה פקד את נח, 'בדבר' דהיינו ע"י שעשה נח ב' דברים, בראשון יש ישועה ובשני יש רחמים. קרי: מעשה (פעולה של ישועה) ותפילה (בקשת רחמים). ועי"ז נהפכה מידת הדין לרחמים, שזה יסוד של אהבה "ויזכור אלוקים את".

ולפיכך אנו מבקשים שיזכור לנו השי"ת את תפילתו ומעשיו של נח, שע"י הוציאה הקב"ה את נח ממסגר נפשו, וקיבל תפילתו באהבה, ונהפך מידת הדין למידת הרחמים. על אף שיש האומרים שגם נח בעצמו נתחייב כליה [עיין מאמר י"ד], אבל כיון שעמד לבקש רחמים הועילה תפילתו. ומבואר בזה שלא נגמר המבול מעצמו ככלות זמן מסויים, רק לאחר שהיתה 'זכירה' מיוחדת, ממידת הרחמים, שראה הקב"ה את מסירות נפשו של נח עבור החיות אשר בתיבה, וגם ראה שעומד ומתפלל, והוכיח נח בזה שינוי בכל דרכו והנהגתו, וכשבאו לפניו מעשי נח ותפילותיו, זכר הקב"ה את נח, ובאהבתו הגדולה של הבורא פסקה גזירת הכליה והמבול מן העולם, והעונש הוא רק לשם תיקון בלבד, ונתן לנח הרשות לצאת מן התיבה, וכל הבריאה התחילה מחדש.

וכשם שזכר ה' את מעשיו של נח ושמע אל קול תפילתו, מבקשים אנו שיקבל הקב"ה את תפילתנו, ויהפוך ה' לנו את מידת הדין למידת הרחמים.

הדין הסכימה ע"ז, והיינו שע"י הזכירה מסכימה מידת הדין להתהפך לרחמים.

ועיין בספר דעת תורה (לרבי ירוחם זצ"ל, בפרשת וירא עמ' ק"ל) שכתב, שלזכירה לפני ה', צריך מעשה שיעורר את זכירתו, שהזכירה היא תמורת המעשים, וזה שכתב המדרש כאן "ויזכור אלוקים את נח", כלומר ע"י זכות שהדיר שינה מעיניו לטפל בחיות, ומסר נפשו עבור יצורי עולם, בזה נזכר לטובה לפני ה', כי לכל 'זכירה' צריך מעשה.

ובזה יובן לשון הגמרא במסכת ר"ה (טז, א. וע"ע שם לד, ב); אימרו לפניו זכרונות, כדי שיעלה זכרונכם לפני, ובמה בשופר וכו'. ולכאורה יש כאן שתי משמעויות הנוגדות, דבתחילה אמר "אימרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני", שמשמע שע"י האמירה גרידא עולה הזיכרון. ומאידך הגמרא אומרת "ובמה בשופר", דהיינו שהשופר הוא המעשה כדי להעלות הזיכרון. ולהמתבאר י"ל דודאי ע"י מה שאומרים הזכרונות יש בזה משום זכרון לפני ה', רק שלא די בזה, כי בשביל שהזיכרון יעלה לטובה, לא די בסתם זיכרון, וצריך שיהא נלווה עמו "מעשה", ומשום הכי תוקעין ומריעין, וע"י מעשה התקיעה עולה הזיכרון לטובה, וכמש"כ דאין זכירה ללא מעשה.

ועכשיו יבואר הענין שנח לא היה יכול לצאת מהתיבה, ככלות המבול, בלי רשות, אלא היה צריך הוראה מיוחדת לצאת. רק לאחר שהקב"ה זכר את נח, נהפכה מידת הדין למידת הרחמים ע"י מעשיו של נח, ואז נתן לו הקב"ה רשות לצאת מהתיבה, כדי להתחיל התחלה חדשה בהנהגת הבריאה.

כי הנה כשנתבונן על ענין התיבה, הרי שלמעשה נגזר שם על נח 'מאסר', הקב"ה שם את נח בתיבה תחת מסגר וברית, יחד עם בעלי החיים. לא היתה זו תיבת הצלה בלבד, אלא היה זה מקום אשר שם אסירי המלך נמצאים, אסירי מלכו של עולם. כמה קשה לתאר את גודל הייסורים שהיו לו שם, השיעבוד לבעלי החיים, אי וודאות כלפי העתיד, צינוק של בדידות. כי כל זמן שנח לא קיבל על עצמו אחריות על הדור, הרי שלא היתה לו זכות החירות. גם לאחר שנח שינה את השקפתו כלפי הנהגת העולם, הרי עדין צריך הוא לרחמים מאת הבורא, כי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. וכדי להפך את מידת הדין למידת הרחמים, היה עליו להיזכר לפני הקב"ה לטובה. ולכן פעל בשני המישורים, הא' התפילה, והב' המעשה.

כי לזכירה צריך ב' דברים, הא' "אימרו לפני", אמירה של תפילה. והב' "ובמה". ע"י מעשה טוב. וכך עשה נח. תחילה התפלל, כמש"כ במדרש תנחומא (אות י"א), כשהיה נח בתיבה היה מתפלל "הוציאה ממסגר נפשי" הוציאני

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה

כפיר בן שירי (1 שנה), אריאל בן שירי (5), רומי בת מירב (24), לירי רבקה בת שירה (19), שגב בן גלית (27), מקסים בן טלה נטשה (36), מתן בן עינב (25), שירי בת מרגיט (33), מתן שחר בן ענת (21), שגיב בן נעמית (36), בר אברהם בן ג'וליה (22), נמרוד בן ויקטוריה (20), שלמה אסעד בן מרסיל (86), תמיר בן חירות (20) המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה בקרוב ממש!

ניתן להוריד את העלון ב: דרשו, אידישע ווינקעל, לדעת

עלות העלון לשבת: 220 ₪ בלבד | ניתן להעביר לחשבון 61135 | סניף 56 | בנק 11

תפוצת העלון: בני ברק, פתח תקווה, אלעד, תל אביב, רמת גן, אחיסמך, מודיעין עילית, רחובות, ואשדוד

גליון הפרשה על פרשת השבוע יוצא פעם בשבועיים - בתפוצת המייל בלבד!

העלון יוצא פעם בשבועיים | הערות / הארות / הצטרפות לתפוצת המייל - ניתן לשלוח למייל: shch3910@gmail.com

מקורות | הכרת הטוב: הרמ"מ גרינוולד שליט"א - גליון דרישה וחקירה - דרשו | הר"א יפה שלזינגר שליט"א - באר שרים ויקרא - ירושלים תשע"ו | הגר"ש פינקוס זצוק"ל - נפש שמשון על התפילה | הגרשב"צ רבינוביץ שליט"א - פסקי תשובות ח"א - מהדורת תשפ"א | הגר"ח צימבליסט זצוק"ל - ספר זכרון שירת מרים לע"נ מרת עלא מרים פטרפווינד ע"ה - ניסן תשע"ד | הגר"ש גרוסמן שליט"א - דעת שלמה - בראשית - מהדורה תשרי תשע"ו ||| ביהמ"ד 'מאור שרגא' אלעד | ביהמ"ד 'חלק לוי' בית שמש. ||| הרב דב רובין שליט"א

